

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Eparhiei gr. op. rom. a Caransebeșului
APARE DUMINICA

Prețul abonamentului:
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane
" " " pe 1/2 de an 5 cor.
" România și străinătate pe an 14 fr.
" " " " pe 1/2 an 7 "

Prețul inserțiunilor:
Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte
etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la
150 de cuvinte 6 cor, până la 200 de cuvinte
8 cor., de aci în sus 10 coroane.

Manuscrisurile să adresează la redacțiunea
„FOAIA DIECEZANĂ”
iar banii de prenumerațiune și inserțiuni la
Administrațiunea Tipografiei și Librăriei die-
cezane în Caransebeș. — Telefon Nr. 30.

Regulamentele pentru parohii

Biserica noastră, în urma urieșelor sforțări ale înaintașilor, să bucură de autonomia cea mai largă ce să poate cugeta între marginile hotărârilor s. canoane și cerințele legilor statului. Alcătuit de un mare geniu, Statutul organic conține fundamentele pentru o dezvoltare cât să poate de întinsă și rodnică a vieții noastre bisericesti.

Nu este ram, nu este cestiune a vieții unui organism bisericesc, care, pe temeiul acestei legi fundamentale — interpretându-să după intențiunea celuice a alcătuit-o și aplicată conștientios — să nu poată fi adusă în deplină conglăsuire cu interesele mai înalte ale unui popor, fără să jignească drepturile altora, asigurând totodată o dezvoltare superioară.

Ideia fundamentală a acestei legi este *suum cuique*, adecă: eu cer aceasta, dar nu împiedec pe alții a se ferici cu mijloacele corăspunzătoare individualității lor.

Unde este viață organică, este și lege. Legile însă nu toate au aceeaș menire. Unele sânt baza vieții organizate a societății, iar altele sânt dezvoltarea acelora.

Având biserica noastră ortodoxă din patrie o lege fundamentală, în cursul vremurilor au trebuit să să facă din partea forurilor competente astfel de legi, orândueli, care să o explice, lămurească.

Între astfel de legi esplicătoare să numără și regulamentele pentru parohii, făcute la diferite termine.

1. În cele următoare să compară cele 3 regulamente: 1878, 1906 și 1909; dar nu în toate, căci cele mai multe dispoziții au rămas neschimbate, cele din 1878, ori s'au făcut schimbări ne'sămnnate. Iar comparația să face din motivul, că după § 30 din Regulamentul pentru

parohii, votat 10/23 Octomvrie 1909: „Clasificarea parohiilor și regularea cvalificațiunei candidaților de preoți să rezervă sinoadelor eparhiale”.

Compararea va fi mai lesnicioasă, dacă cunoaștem dispozițiile fiecărui regulament cu privire la acest punct.

a) Regulamentul din 1878:

§ 14. Cu privire la veniturile preoțești sistematizate, parohiile să împart în următoarele trei clase:

- parohia cu venit sistemizat pentru un preot cel puțin 800 fl. la an, este de clasa întâia;
- parohia cu venit sistemizat pentru un preot cel puțin de 600 fl. la an, este de clasa a doua;
- parohia cu venit sistemizat pentru un preot cel puțin de 400 fl. la an este de clasa a treia.

§ 15. Drept de a concurge au:

a) la parohia de I-a clasă acei clerici, cari, pe lângă o pregătire cu succes bun de 8 clase gimnaziale sau reale, au terminat studiile teologice în vre-unul din institutele din metropolia noastră, și au susținut cu distincț succes examenul riguros de cvalificațiune la care-va Conzistor diecezan;

b) la parohia de a II-a clasă aceia, cari, după absolvarea cel puțin a 4 clase gimnaziale sau reale, și după terminarea științelor teologice în vre-unul din institutele diecezelor noastre, au susținut examenul de cvalificațiune cu succes bun;

c) la parohia de a III-a clasă toți teologii absolūți, cari au susținut examenul de cvalificațiune.

Dintre concurenții la toate trei clasele de parohii vor fi preferiți între cei de cvalificațiune egală, teologii absolūți, cari au făcut și doi ani praxă în cancelaria conzistorială, sau la cutare-va protopresbiterat, ori ca învățător.

Pentru preoții eminaminte binemeritați pe terenul bisericesc-cultural, anume pentru ceice în decurs de mai mulți ani în serviciu, prin facticul lor zel creștinesc și factica lor capacitate intelectuală și morală, au dovedit în mod recunoscut și de Con-

zistor o chemare extraordinară: lipsa de clase gimnaziale sau reale nu poate forma piedecă întru înaintarea, respective alegerea lor la parohii de clase mai înalte.

Regulamentul din 1906 în § 17 normează:

La parohiile de clasa I pot concura preoții și absolvenții de teologie cu pregătire de 8 clase gimnaziale sau reale cu examen de maturitate, cari au prestat examenul de calificățiune preoțască cu calcul „distins“.

La postul de paroh din parohiile de clasa II pot compete absolvenții de cursurile teologice cu cel puțin 8 clase medii, cari examenul de calificățiune preoțască l-au prestat cu calculul general „bun“.

Dacă la prima publicare de concurs nu recurg absolvenți de teologie cu 8 clase gimnaziale sau reale și cu atestat de calificățiune cu notă generală „bun“, să publice a doua-oară concurs, și în lipsa celor calificăți pentru parohii de clasa II, să admit recurenți și cu calificățiune de clasa III.

La postul de paroh din parohiile de clasa III pot compete absolvenții de cursurile teologice cu cel puțin 6 clase medii sau 4 clase medii și examen de calificățiune învățătorescă, cari au prestat examenul de calificățiune preoțască.

Pe preoții, cari nu au calificățiune recerută pentru parohii de clasa imediat superioară, dar s'au distins pe terenul bisericesc-cultural prin faptele lor zel și capacitate intelectuală și morală, Conzistorul eparhial îi poate declara vrednici și îndreptățiți a compete și la parohii de clasa imediat superioară.

Atari decrete de promovare pentru alt Conzistor nu sânt obligătoare.

Conzistorele eparhiale clasifică taxative toate parohiile din eparhie după ascultarea sinoadelor protopresbiterale competente, statorind o consemnare generală, care să păstrează la Conzistor, iară la oficiile protopresbiterale să trimită și păstrează consemnarea oficială a parohiilor din tract.

Parohiile nou înființate să clasifică la înființarea lor.

Consemnarea oficială să revede din 10 în 10 ani.

În regulamentul din 1909 nu să zice nimic de dreptul ce l-ar avea Conzistorele eparhiale de a promova pe preoții cari s'au distins pe terenul bisericesc-cultural. Tot așa s'a șters și altele cuprinse în § 17 al regulamentului din 1906, dispoziții care după părerea unora, nu sânt superflue.

2. Altă nedumerire trebuie să întimpine conducătorul alegerii de preot.

În § 35 al. 10. din¹ Regulamentul votat în 1909 să zice:

Dacă nici un candidat n'a întrunit majoritatea absolută a voturilor, să face alegere mai restrânsă

¹ Regulamentul din 1906 dispune în § 22 al 10: Dacă nici un candidat n'a întrunit majoritatea absolută a voturilor, să face alegere mai restrânsă între cei doi cari au obținut mai multe voturi; și dacă ambii au obținut voturi egale, decide votul prezidentului.

între cei doi cari au obținut mai multe voturi; și dacă ambii au obținut voturi egale, să face votare nouă, și dacă și după a doua votare încă ar obține voturi egale, între dâșii decide soarta executată numai decât în fața sinodului electoral.

Să poate duce aceasta la îndeplinire? Cunoscut este doar, că parohienii, după ce au votat, se împrăștie pella ale sale. Acum de unde să-i aduni pe toți cari la începutul sinodului parohial erau în biserică ori pe încetul, rând de rând, au venit la biserică, au plecat acasă? Sau poate că în astfel de cazuri¹ să execută literal § 10 al regulamentului? Dar atunci ce să alege de libertatea și egalitatea ce sânt în biserică noastră autonomă?

Sinoadele eparhiale să întrunesc la Dumineca Tomii, adică în 25 Aprilie (8 Mai) a. c. Ar fi bine ca preoțimea interesată deadreptul în cestiune să-ș deee părerea: în ce senz ar dori să să reguleze dispozițiile sus amintite, îndeosebi cele din § 30 ex 1909 ca să nu să zică: *de nobis sine nobis*.

Regulamentul pentru parohii

(Continuare)

IV. Îndeplinirea parohiilor.

§ 24. Parohiile devin vacante prin:

- a) moartea,
- b) resignarea,
- c) strămutarea,
- d) amovarea,
- e) destituirea și
- f) prin penzionarea parohului.

§ 25 Murind parohul, — prezidentul sau notarul comitetului parohial, sau epitropul cel mai bătrân, face îndată arătare despre aceasta protopresbiterului tractual, care este dator a merge în persoană la înmormântarea răposatului, sau a delega pe un alt preot ca substitut al său.

După finirea ceremoniilor funebrele, sau în una din zilele următoare, protopresbiterul, respective substitutul său, în prezența comitetului parohial ia în seamă tot ce a fost la parohul răposat din lucrurile ce să țin de averea bisericii respective de oficial parohial, și le încredințează pe lângă inventar administratorului parohial, iar dacă răposatul a fost prezidentul comitetului, tot cu această ocaziune să alege alt prezident al comitetului.

Un exemplar al acestui inventar să subșterne Conzistorului eparhial.

Va erua apoi: dacă și cât a rămas dator parohul răposat ori casei bisericesti, ori în contribuțiunea

¹ Acest § sună: Pentru a să putea constitui sinodul eparhial și a lua hotărâri valide, să recere să fie prezenți cel puțin atâția atâția membrii din câți este compus comitetul parohial (§. 19 din Statutul organic).

și echivalentul regesc după sesiunea parohială, ori în sidoxia episcopoească și competența protopopească sau alte obligamente, și constatându-se atari datorii, va întreprinde pașii necesari pentru asigurarea și respective depurarea acelor din lăsământul preotului, iar în lipsa vreunui lăsământ, din partea disponibilă a venitului intercalar al parohiei.

Parohia rămasă fără paroh, protopresbiterul o încredințează spre administrare în mod provizor unuia dintre preoții învecinați, până, când va face Conzistorul altă dispozițiune.

În fine să deliberează în comitetul parohial asupra într-girii postului vacant. Protocolul ședinței comitetului să înaintează mult în zece zile Conzistorului eparhial.

§. 26. Preotesele văduve și orfanii minoreni ai parohului răposat rămân în casa parohială 6 luni și au drept de jumătate din venitul parohiei un au într-g după moartea parohului. Erezii maioreni precum și cei de sine stătători nu au dreptul la venitele parohiei.

§. 27. Devenind în orice mod vacantă o parohie, trebuie să se întregească în decurs de 6 luni.

§. 28. Parohiile vacante, cari din cauza vre-unei piedeci inevitabile nu s'ar putea în termenul normal într-gi definitiv, să vor administra prin preoți înstituiți de Conzistorul eparhial după ascultarea concernentului protopresbiter, având Conzistorul îndatorirea despre atare caz excepțional a face raport motivat proximului sinod eparhial.

§. 29. Ca venite sistemizate să consideră :

a) salariul în număr, ce să de parohului pe fiecare an ;

b) folosirea casei, curții și a grădinii parohiale precum și a porțiunii canonice sau sesiunii parohiale, computându-se toate în bani după calculul de mijloc al celor cinci ani din urmă ;

c) venitul stolar uzitat și computat tot după calculul de mijloc al celor cinci ani din urmă ;

d) emolumentele în naturalii, precum : cereale, (bir, ferdelă), lemne, sare și altele, ce s'au îndatinat a să face preotului la anumite ocaziuni, computate iar după calculul de mijloc al celor cinci ani din urmă ;

e) alte prestațiuni sigure, ce să fac preotului din partea poporului, computându-se asemenea după calculul de mijloc al celor cinci ani din urmă.

Toate celelalte venite preoțești să privesc ca accidente nesigure, și nu să compută în venitul sistemizat. Însă și venitele accidentale sănt a să constata și a să regula după împrejurări în fiecare parohie prin Conzistoarele eparhiale.

Conzistoarele eparhiale sănt îndatorate a priveghia, ca venitele preoțești sistemizate, nici într'un chip să nu să împuțineze.

§. 30. Clasificarea parohiilor și regularea calificațiunii candidaților de preoți să rezervă sinoadelor eparhiale.

§. 31. În concursurile ce să vor publica pentru ocuparea vre-unui post, are să se însemne clasa, căreia aparține parohia ; apoi precis venitul sistemizat ce e împreunat cu acel post și pe lângă acela și celelalte beneficii ce să pot constata și numai aproximativ.

Protocolul comitetului parohial, prin care să stabilesc condițiunile de concurs, este a să substerne Conzistorului eparhial ca for de controlă, înainte de a să publica concursul.

Concursurile trebuie să se publice în organul de publicitate al respectivei eparhii, punându-se un termen de cel puțin 30 de zile.

Termenul concursului să compută dela prima publicare a concursului în organul de publicitate.

Concursurile la într-girea parohiilor le compune și le publică comitetul parohial în conțelegere cu protopresbiterul concernent.

În caz de neînțelegere între comitet și protopresbiter, concursurile să substern Conzistorului spre decideră și eventual le publică Conzistorul eparhial din oficiu.

§. 32. Rugările de concurs, instruate conform prescrișelor §-lui 13 din Statutul organic, sănt a să înainte protopresbiterului concernent, care după în-protocolare le trece într-o listă cu următoarele rubrici : numărul curent, datul prezentării, numele, caracterul, locuința concurentului, serviciul lui prestat eventual ca preot și învățator, numărul acuzelor la petiția de concurs și observări. Rugările de concurs, intrate mai târziu nu să pot lua în considerare.

După lista aceasta să combină în ședința comitetului parohial, conform §§-lor 13 și 23 din Statutul organic, lista candidaților. Concurenții cari au calificațiunea recerută în concurs sănt a să lua toți în listă de candidare.

În lista aceasta însă concurenții nu să trec după ordinea prezentării rugărilor, ci după calificația și meritele lor.

Ceice nu au calificația prescrișă pentru respectiva parohie, nu pot fi induși în această listă.

Drepturile câștigate nu să pot altera.

Lista de candidare, subscrisă de conducătorul alegerii și de comitetul parohial, să prezintă sinodului parohial electoral, împreună cu protocolul ședinței comitetului.

La caz de neînțelegere între protopresbiter și între comitetul parohial la combinarea și compunerea listei candidaților, alegerea să amână și actele să trimet la Conzistor spre decideră.

Asemenea să amână alegerea și în lipsa de concurenți calificați, făcându-se din ședința comitetului parohial arătare la Conzistorul eparhial, care va decideră cu privire la cele de făcut ulterior.

(Urmează)

Predică

in Dumineca a III a sântului post.

„Astăzi să face bucurie în cer și pe pământ, că să arată lumii semnul lui Cristos, întreit fericita cruce; că aceasta puindu-să înainte, izvorăște celorce se închină ei dar pururea curgător“ (Stihiră din cântarea a 4. a Duminicii a III a s. post).

Iubiților creștini!

Din mila Tatălui ceresc am ajuns a sârba Dumineca a III-a, decând înarmați cu rugăciunea, smerenia, milostenia și cu sabia postului, care taie toată răutatea dela inimă, am pornit cu evlavie creștinească în călătoria bunătăților sufletești.

Deși ne-am înarmat cu arme bineînvingătoare, totuș călătoria noastră n'a fost lină și senină.

Poftele lumești prin viclenia dulceții lor cei atât de amăgitoare, adeseori a aprins în trupul nostru văpaea pofitoare a plăcerilor păcătoase. Astfel în aceste trei săptămâni viața noastră a fost o luptă înfocată a vieții sufletești cei curate cu dorința învăpăiată a trupului spre plăcerile păcătoase, ucigătoare de viață și fericire.

Sânta maică biserică — limanul mântuirii și acoperemântul cel tare al celorce nădăduesc într'ansa — nu ne-a părăsit, ci a trimis nouă într' ajutor sânta sa învățătură puind în Dumineca I a ca pildă celorce, pe cari ispita diavolească începuse a-i clătina în credința fericirii cei prea alese a lui Cristos: *indoeala lui Natanail* care nu voia să creadă lui Filip, că din Nazaret a eșit prea înțeleptul Isus, pânăce nu l'a fulgerat cu lumina: „Atotștiinții sale dumnezești“, de care luminat Natanail strigă: „Învățătorule, Tu ești Fiul lui Dumnezeu.“

În Dumineca a II-a sânta biserică pe ceice i-a amăgit ispita diavolească a plăcerilor lumești îi deșteaptă din slăbiciune prin credința cea tare a slăbănogului și a celorce-l aduceau în puterea dumnezească a lui Isus, care în urma credinții cei tari, dezleagă pe slăbănog de legăturile păcatelor, care îl munceau cu durerile slăbiciunii.

Și pe lângă toate aceste mărețe dovezi, totuș se află și azi credincioși, cari încă își apleacă urechia sufletului, glasului atât de fărâncător și amăgitor și plin de făgăduințe deșarte al ispitelor poftelor lumești.

Mulți vor sta încă și azi la indoeală, că oare nu ar fi mai bine a vieții în dulceața pierzătoare de viață a plăcerilor lumești decât în înfrânarea și curăția postului?!

Mulți vor sta încă la indoeală, oare n'ar fi mai bine a se desfăta cu viersul cântărilor lumești și a orațiilor păcătoase, care preamăresc beția, desfrânarea, istețimea înșălăciunii, cruzimea sângelui uciderii, decât a petrece în evlavia și smerenia rugăciunii și a cântărilor, care preamăresc puterea și minunile pline de fericire ale Dumnezeirii?!

Și iarăș mulți se vor fi adâncit într'atâta în valurile plăcerilor lumești, încât au pierdut nădejdea de a putea să câștige fericirea lui Cristos.

Tuturora, indoealnicilor ca și rătăciților, sânta maică biserică le vine în ajutor, căci pelângă armele rugăciunii, a postului și a îndurării, azi înalță cu toată măreția strălucirii: „*arma cea nebiruită, crucea lui Cristos*“, spre carea privind noi credincioșii, cu fulgerile luminii darului sântei cruci luminați fiind, ne deșteptăm din amorțala păcatelor. „Cu ochi și cu buze curate începând cântare de bucurie să ne închinăm credincioșilor cu bucurie crucei Domnului, într' cântări laudând-o“.

Sânta cruce este arma cea nebiruită a creștinilor împotriva vrăjmașilor văzuți și nevăzuți (Stihiră din cântarea a III a Dum. III)

Marelui și dreptului împărat Constantin și oastei întregi: „Împăratul cerurilor Isus, sus pe cer, le-a arătat sânta cruce“ și prin strălucita scrisoare: „În acest semn vei învinge“ a vestit omenimei în chip văzut, că arma cea nebiruită a creștinilor împotriva nedreptății și a fărădelegii omenesti, este sânta cruce.

Adevărata sântă cruce cea adăpată cu sângele și cu apa „Stăpânului tuturor Cristos“, înălțând-o sânta Împărăteasă Elena ochilor credincioșilor a răsărit izvorul darurilor nescuate de tămăduiri și de minuni mai presus de fire.

Mărirea puterii sântei cruci împotriva diavolului, cea necuprinsă de mintea omenească, ne-o lămurește prea luminat tânguirea, vaietele și suspinele satanei, care o vestește azi învățatura sântei biserici-grăind: „*Trei cruci a înșipt Pilat în Golgota, două tâlharilor și una Dătătorului de viață. Carea văzând-o iadul a zis celor de jos: O! slugile și puterile mele, cine este celce a înșipt piron în inima mea? Cu sulică de lemn m'a împuns fără de veste și mă rump. La cele din lăuntru ale mele mă doare, pântecul meu să chinuște, simțirile îmi turbură duhul și mă silesc a lăpăda din mine pre Adam și pe cei din Adam, cari îmi sânt dați prin lemn; că lemnul pe ei iarăș îi duce în rai*“ (Icos din Dum. a III a.)

Auzind tânguirea, vaietele și suspinele satanei, stăpânul iadului, pe carele puterea sântei cruci cu cumplite dureri l'a lovit în inimă, noi preafericirii credincioși, cari din darul lui Cristos sântem stăpânii acestei arme nebiruite, cu bucurie duhovnicească pătrunzându-ne să strigăm versui cântării s. biserici: „Dănuiesc cu veselie azi cetele îngerilor pentru închinarea crucii tale; că cu dânsa ai sfărâmat tab-rile dracilor Cristoase, mântuind neamul omenesc“ (Stihiră din cântarea a 5 a Dum. a III a.)

Împărații pământești se nizuiesc, ca ostașii lor purtători de arme să câștige din ce în ce mai mare istețime într' folosirea armelor, ca să poată învinge mai cu ușurință pe dușmanul, care ar cuteza să turbure liniștea și fericirea supușilor săi.

Sânta biserică, prin vestirea și lămurirea adevărului ceresc a lui Isus, încă să nizueste, ca credincioșii săi, purtătorii armei cei nebiruite a sântei cruci, să o folosească cu cea mai mare istețime, ca cu ușurință să învingă pe diavolul, dușmanul cel neîmpăcat și

neadormit al omenimei. Să cuvine deci, ca să ne nizuim a cunoaște și a vedea cu ochii sufletului nostru, cum ne putem însuși istețimea cea mai aleasă a puterii sfinte cruci, ca să nimicim ispita și amăgirea diavolească.

Chipul sfintei cruci cel insufletit de toate darurile dumnezeiești puteri, cu care este împodobită și cu toate izvoarele bunătăților cerești ale „Împăratului ceresc Isus”, cu care este adăpată, să-l așazăm în inima sufletului nostru. Iar când ispita în chip văzut să nizuiește cu viclenia-i diavolească să ne amăgească, noi iarăș în chip văzut să slobozim asupra ispitei, darurile puterii s. cruci cele neînvinse.

Și iată cum! Voiește să te amăgească înțelepciunea omenească prin învățăturile înțelepților, cari înțeleg și văd fericirea omenimei numai în gustarea plăcerilor pământești, și cu mare zel vestesc pretutindenea că viața omului să sfârșește cu cele pământești și nu cred în viața și fericirea cea vecinică a ceriului?

Ia creștere, înaintea ta chipul sfintei cruci și privind la fruntea lui Isus, cununa cea de spini prin stropii de sânge îți va zice: „Eu sânt pecetea cea de sânge a înțelepciunii lui Isus omul, care însă prin preamărită și dumnezeiasca înviere m-a prefăcut în cununa razelor preastrălucitoare a înțelepciunii lui Isus Dumnezeu”.

Cu aceste raze luminându-ți sufletul vei vedea prea luminat că Cristos a dovedit dumnezeiește, că învățătura lui este viața și fericirea pământească și cerească, și vei cunoaște că învățătura înțelepților lumii este numai o poveste, căci îi lipsește dovedirea, pecetea și tăria jertfirii vieții.

Și dacă înțelepciunea omenească să nizuiește să-ți dovedească măreția învățaturii ei prin isprăvile minunate, ca bunăoară: îți arată că după multă trudă a limpezit vederea ochilor trupești, a intrămat slăbiciunea trupească, a vindecat boale scârboase; ridică creștine privirea spre sânta cruce și-ți va spune, că Cristosul ei a dat lumină orbilor din naștere, a vindecat slăbiciunea cea de 38 de ani părăsită de știința omenească; a vindecat mâna cea uscată, lepra, curgerea sângelui cea de 12 ani; pe cei îndrăciți și chinuți de legioane de draci, nu cu multă trudă, ci pe toți numai cu cuvântul i-a mântuit.

Sfânta cruce îți va pune în suflet măreția dovedă că Cristosul ei a înviat pe tinerul din Nain, pe fiica lui Iair, pe Lazăr și El însuș a înviat. Și acum întreabă înțelepciunea omenească: pe cine a vindecat și a înviat numai cu cuvântul?

Îți pune înainte știința omenească mașini grăitoare de cuvinte și cântări, corăbii care să luptă cu valurile mării, și mașini zburătoare, pe care însă furtuna totuș e înecă și le zdrobește? Să nu te lași amăgit de aceste minuni ale înțelepciunii omenești.

Priveste sânta cruce și cu mândrie îți va răspunde: „Cu Cristosul meu însuș Tatăl ceresc a vorbit de cuvântul său cel Atotputernic marea și furtuna

cea turbată s'a potolit; el însuș s'a înălțat la cer și a fost întâmpinat cu toată frumuseța strălucirii cerului și a tuturor sfinților. Asămănând puterea științii omenești cu puterea lui Cristos cel răstăgnit pe cruce, cu smerenie să cădem grăind: „Doamne mulțămindu-ți Tine că luminezi mintea omenească, ca cu voea Tatăl să săvârșască lucruri minunate spre folosul omenimei cei prea iubite de Tine”.

Risipindu-să că pleava indoeala, care știința omenească a voit să o sălășluească în inima noastră, ca să ne câștige pentru plăcerile lumești, iată că avem în inima noastră *chipul insufletit* al santei cruci. Să ne desfătăm deci privirea ochilor sufletesti cu strălucirea puterii și a curăției santei cruci și să ne adăpăm sufletul cu bunătățile și dulceața fericirii prea alese a cerului!

Iată acum din lemnul santei cruci cu sirguintă puteri creștinilor culege roadele bunătăților sufletesti și trupesti, și anume:

Să trudește diavolul prin slugile sale să aprindă în inima vreunui creștin *mânia răzbunătoare*, depărtând astfel pe om dela Dumnezeu, privește creștine la sânta cruce. Buzele și limba lui Cristos, carele, deși chinuit de durerile răstăgnirii, a răspuns batjocurilor dușmanilor săi cu cuvintele: „Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac”. Și Cristos îți va răcori cu stropii dragostei cerești văpaea mâniei inimii și îmbrățișarea cea caldă a Judecătorului ceresc va mângăia durerile pricinuite de dușmanii pământești prefăcându-le întru fericire nesfârșită.

Beția, curvia, lenea, mândria, lăcomia, hula, tâlhăria, iubirea de argint, îmbuibarea, mărirea și strălucirea pământească îți vor eși în cale și-ți vor imbia plăcerile lor grăindu-ți: creștine, la ce te sârguiești întru înfrânarea postului, a smereniei și a rugăciunii? Vino de gustă din plăcerile noastre și aleargă pe cărările noastre, că noi toate te desfătăm cu toate bunătățile și plăcerile noastre.

Amețit de dulceața plăcerilor care să imbie, să nu rătăcești creștine, ci ridică privirea spre Cristos cel răstăgnit pe cruce; iar fața lui cea slăbită îți va spune că pentru păcatele noastre a postit cu aspră înfrânare, s'a rugat cu izvor de lacrimi, a suferit hătăi, loviri, sculpări, hule și batjocuri, a gustat oțet și fiere, și numai prin aceste patimi s'a învrednicit să câștige teamului omenească fericirea bunătăților cerești cele față de sfârșit.

Cu acest duh al santei cruci înviorându-te cu scârba să-ți întorci fața dela calea poftelor diavolești și cu piroanele poruncilor dumnezeiești pironeste-ți mâinile și picioarele pe calea curată a bunătăților sufletesti a lui Cristos.

Și dacă Cristos, cu ranele piroanelor și a sulitei împodobit fiind, a fost preamărit de Tatăl ceresc prin-ful de dreapta sa și l-a făcut „Judecător lumii”: astfel și pe creștinul care în viața pământească cu ranele piroanelor poruncilor dumnezeiești s'a rănit spre curățarea vieții, Fiul lui Dumnezeu îl va pune de dreapta

Întru împărăția sa preamărindu-l cu desfătarea strălucirii și a dulceații bunătăților cerești.

Că sânta cruce zdrobește puterea dracilor, voi înșivă puteți dovedi. Mai vărtos aceia, cari în călătorii sau în întunerecul nopții cuprinși fiind de greutatea și spaima unui vrăjmaș nevăzut, făcându-vă semnul sfintei cruci, ca o lumină prea strălucită care îndată alungă întunerecul, astfel și sânta cruce a risipit îndată grozăvia dușmanului nevăzut, umplându-vă de seninătatea mângăerii și de mândria biruinții.

Apoi că din semnul sântei cruci izvorăsc bunătățile pământești și cele cerești, dovedesc în chip văzut acei creștini evlavioși, cari purtând cu adevărat în inimă chipul sântei cruci și în toate împrejurările vieții folosind puterile ei cele neînvinsse, se încununează aici pe pământ cu cununa bunătăților pământești și vor dobândii și cununa celor sufletești în împărăția cerului.

Săditorul sântei cruci în inima noastră este sânta biserică, care cu învățăturile ei adăpă lemnul sântei cruci în inima noastră și întocmai ca pe adevăratul lemn cel adăpat cu apa și sângele dătătorului de viață îl preface în izvorul bunătăților prea alese.

Cunoscând noi puterea sântei cruci, să urmăm obiceiului străbun, și adevă, mamelor, pe copiii voștri încă din fașie să-i încredințați puterii sântei cruci rostind la leagănul lor rugăciuni întărite cu semnul armii sântei cruci.

Dimineața, când deschizi ochii, creștine înarmeză-te cu arma lui Cristos făcându-ți sânta cruce; când pleci în călătorie, sau când începi un lucru; sara când te culci, noaptea când te deștepți, ia semnul sântei cruci în ajutor ca să te păzască de ispită.

De azi începând cu atât mai vărtos pururea să avem în inima noastră chipul cel sânt a crucii, să alergăm cu sânguință la sânta biserică, ca să-l adăpăm, să-l întărim și să-l împodobim cu strălucirea cerească; ca în călătoria bunătăților duhovnicești să învingem ispita poftelor diavolești, ca cu bucurie să strigăm: „Crucea Tale ne închinăm Cristoase și sânta învierea Ta o laudăm și o marim“, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Iaz la 10 Martie 1910.

Ioan Popovici
preot.

În Maramureș

— Schiță de călătorie —

După trecerea Izei preste un pod lung lângă care e aşezată vama, am ajuns la Sighet.

Sighetul Marmăției (Máramarosziget), numit de țărani noștri „Sidieti“ este sediul prefectului comitatenz, a fișpanului, e, deci, capitala acestui comitat. Are după cea din urmă consemnare a populațiunei 17.445 locuitori, dintre cari ai noștri numără 2549 suflete; la 6--7000 vor fi evreii cari dau un caracter cu totul semitic acestui oraș.

Sighetul este reședința unui pretor de cerc administrativ; să află încă aici un tribunal regesc și o judecătorie cercuală, direcțiune financiară, oficiu de edile, cameră advocațională, inspector de școale, casarmă pentru regimentul 85 de infanterie. Are o academie de drepturi cu caracter reformat; gimnaziu complet reformat și unul inferior, romano-catolic; pedagogie de stat, școală superioară de fete. Noi avem aici, biserica, școala confesională, casa parohială și conviciul român, întemeiat și susținut de acea „Asociațiune pentru cultura poporului român din Maramureș“. Tot aici avem și reședința vicariatului român greco-catolic din Maramureș, care are 11 parohii și numără 16.622 suflete și în fruntea căruia stă cunoscutul nostru scriitor, părintele Tit Bud.

Centrul orașului, piața patruunghiulară, strada principală și încă vre-o câteva, din apropierea acesteia, sânt în mâna Ovreilor. Și până când în alte părți să lipsesc de hainele lor orientale și de perciuni, aici ni să prezintă cu toții așa, cum s'au rătăcit de prin afunzișurile întunecoase a nenorocitei Polonii de pe vremuri, cu perciunii sleiți și cu caftanele unsuroase.

Ai noștri sânt aşezați pe dealurile îndepărtate ce încunjoară Sighetul. Cei din oraș sânt parte muncitori, parte industriași, cari însă își uită limba în această babilonie a tuturor năcazurilor noastre. Fumător pasionat, sufăr chinuri tantalice până când pot pune mâna pe ceva chibrite. — și acestea de contrabandă, — căci mă încăpăținasem să nu cer decât românește ori ce voiu cumpăra dela negustorii cari nu voiau, ori nu puteau să înțeleagă cererea mea în acest Sighet, încunjurat de toate părțile de sate mari românești. Și nu știi cine poartă vina, negustorul de neam străin ori mușterul român, carele singur vorbește stălcit românește, în casa căruia nu să vorbește românește, în biblioteca căruia nu să află carte românească! Dar nu numai atât! Un tânăr car, după ost neli uriașe înciripează prima petrecere românească de atâta vreme încoace, în vara anului 1908; care îndeamnă pe d-l Zaharie Bârseanu de a da reprezentații românești la Sighet, — reprezentații cari totuși nu s'au dat; — care adună cântece populare din acest Maramureș uitat. — domnul Alexandru Cziple, — e calificat din partea celor a lor noștri de *nebu*! Iar pe străzi acordurile dulci ale limbei noastre răsună doar de pe buzele „Morșenilor“ dela sate și de pe ale celor vre-o 40 de tineri ce-și fac studiile la Academia de drepturi.

Între inteligenții noștri de aici, afară de d-l Tit Bud vicariul Maramureșului, avem a aminti pe d-l Dr. Ioan Mihályi de Apșa, procuror comitatenz, autor al acelor „Diplome Maramureșene din secolul XIV și XV“ care formează volumul prim al proiectatei „Istorii a Comitatului Maramureș“, — și în casa căruia să vorbește escluziv numai românește; apoi advocații: Izidor Anderco, Dr. Mihail Kókényesdy, Dr. A. Man, Dr. George Mihalca, Dr. Ilie Mariș, Dr. Florantin Mihályi, — toate acestea din urmă, nume cu totul necunoscute în mișcările noastre culturale și sociale mai nou.

(Urmează)

Știri

„Din colecțiunea de predici“ a profesorilor Dr. T. Tarnavschi și Dr. E. Voiutski a apărut tomul II. Acest tom cuprinde 62 predici (323 pag.) începând cu Dumineca II. după Rusali și sfârșind cu Dumineca XVI după Rusali (pentru fiecare Duminică câte 4—5 predici). Să avizează deci toți cei interesați, că tomul II. să va trimite numai acelora, cari vor fi achitat prețul lui anticipativ. Totodată să aduce la cunoștință, că din tomul II. numai puține exemplare să mai află. Prețul opului întreg (3 tomuri) e de 18 cor., plus câte 30 fl. de fiecare tom pentru porto (pentru România Lei 21., plus câte 90 bani pentru porto de fiecare tom). Opul să poate procura numai la dl. *Dr. Dimitrie Cioloca*, profesor de teologie în Caransebeș.

Congresul național al bisericii sârbe să convoacă pe 16/29 Mai la Carloveș.

Pentru medici. În comuna Mramorac, lângă Panciova, e vacant postul de medic comunal. Concursul expiră la 10 Mai n. Comuna are 5000 de locuitori: Români, Sârbi și Germani.

Un tablou scump. Bancherul O. Kuhn a cumpărat zilele trecute un tablou cu 2 milioane șasezeci mii lei. Milonarul Morgan încă a cumpărat cândva un Rafael cu 2 milioane.

Un milion pentru un mărgăritar. Famosul mărgăritar Dudley a fost cumpărat de firma Dreicer et Co cu 200000 de dolari. Acest mărgăritar aparținea oarecând familiei regale spaniole, a fost furat; în urmă a ajuns în familia Dudley.

Etna vulcanul a erupt cu o vechemență. Lava înaintează cu un curent de 500 m. lărgime și cu înălță de 20 m. pe oră; distruge vii și aprinde case.

Peștele „Iaculor“ ce să află în apele înzăleci lava, să zice, că ar avea puterea să omoară insectele ce să așază pe suprafața apei cu o fluiditate ce o ținește din gură.

Turnul din Pisa să știe că e minune în lume. Are poziție plecată. Multă vreme nu să putea hotări de a fost zidit astfel ori s'a plecat în urma așezării solului. Întâmplarea mai nouă a dat explicația potrivită. Anume pelângă ce era plecat turnul, acum așezându-să terenul, s'a și mai aplecat așa că e primejdie să să prăbușască. Turnul s'a zidit la 1174, e foarte solid; pare deci că nu mult după ce s'a terminat a fost așezarea terenului de o parte. În turn să află și un clopot de 10000 funți de Pisa, așezat pe partea opusă dela aplecare așa că ține echilibrul. Acest clopot — numit Assunta — acum nu mai poate fi tras, căci turnul s'ar prăbuși.

Numirea Marea roșie. Mult s'a discutat destinația numirii acesteia până ce unii învățați au susținut, cu oarecare probabilitate, că numirea ar veni dela niște infuzorii ce să află pe termurii mării și care ar da apei culoare roșie. Alții însă au pus întrebarea, de ce avem numiri „Marea neagră“ (Pontus euxinus), „Marea verde“ (Lacul caspic), căci aceste numiri nu pot veni dela culoarea apei? Astfel unii învățați au negat că numele ar fi dela culoarea apei, căci la celelalte mări aceasta nu are nici un rol, ci colorile însemnează regiunile în care să află aceste mări. În veacul trecut M. de Paraney, învățat francez, a publicat o hartă și un calendar chinezesc în care regiunile au deosebite colori. Așa *negru* însemnează nord, *verde* răsărit, *roșu* miazăzi, *alb* apus. Nomenclătura aceasta însă nu e numai la Chinezi, ci să află și în Babilonia înainte de Alexandru cel mare. În Biblie avem urme Prof. Zah. 6, 2—7 scrie: „Iarăș am ridicat ochii și am văzut: Iată vine din munți 4 cară. La carul întâi cai roșii, la al doilea cai negri, la al treilea cai albi, la al patrulea cai pegi. Și am zis cătră îngerul care vorbea cu mine: Ce sănt acestea Doamne? Și îngerul mi-a răspuns: Astea sănt cele patru vânturi ale cerului. La care sănt cai negri, merg în țara de meazănoapte și cei albi mergeau după ei și cei pegi mergeau la pământul austrului... Și a zis: mergeți și înconjuțați pământul și a înconjurat pământul“.

Așadar colorile însemnează regiuni: Marea roșie = Marea de miazăzi, M. neagră = cea de miazănoapte, M. verde = cea de răsărit.

Poșta Redacției

Dlul S. Pomenirea morților? După „Învățătura pentru canoane“ — supt titlul *marele Pavel*: „În cele 12 zile, adică dela Naștere până la Botezul Domnului, în săptămâna dintâi a s. post, în săptămâna cea mare și în săptămâna Paștilor, Duminecile și sârbătorile cele mari — pomenirea morților nu să face, iar în aceea vreme peste tot anul să pomenesc dreptcredincioșii creștini“ (Pag. 525, Molitfelnic ed. Sibiu 1874).

Concurs

Pe baza ordinațiunei **Venerabilului** Conzistor diecezan ddto 13 Iunie 1909 Nr. 2067 B. ex 1909 să escrie concurs pentru ocuparea postului de **preot** în parohia de clasa a III. din comuna **Luncani**, cu termia de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecezană“.

Emolumentele sănt:

1. Una sesiune parohială constatătoare din 31 jugere pământ.
2. Una grădină estravilană de 800 st. □ și una intravilană de 800 st. □.

3. Stola și birul uzitat.

Doritorii de a ocupa acest post să și subștearnă actele instruate conform Regulamentului pentru parohii și adresate comitetului parohial din Luncani Prea-On. Oficiu protopresbiterial din Făget.

Concurenții sănt poftiți a se prezenta în sfânta biserică din Luncani în vre-o Duminică sau sârbătoare, spre a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie, dar nicidecum în ziua de alegere.

Luncani din ședința comitetului parohial ținută la 14 Februarie 1910.

2—3 [14]

Comitetul parohial

În conțelegere cu mine: *Sebastian Olariu* m. p. protopresbiter tractual.

Să escrie concurs din oficiu pentru ocuparea parohiei de clasa III din comuna **Rusova-nouă**, protopresbiteratul Bisericii-albe, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecezană“ cu următoarele emolumente:

1. Sesiunea parohială în complex de 30 jugere.

2. Birul parohial.

3. Venitele stolare.

4. Alte venituri accidentale.

Doritorii de a ocupa acest post să și trimită recursele instruate conform statutului organic și a regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial gr. ort. român din Rusova-nouă, administratorului protopresbiterial Sofronie **Nuși** în Biserica-albă.

Recurenții au să se prezinte în vre-o Duminică sau sârbătoare în sfânta biserică spre a-și arăta desteritatea în cele bisericesti și oratorie, cu prealabila învoire a oficiului protopresbiterial, însă nici decum în ziua de alegere.

Biserica-albă, în 27 Februarie 1910.

3—3 [13]

Oficiu protopresbiterial gr. ort. român al Bisericii-albe.

Pentru ocuparea definitivă a postului de **învățător** la școala confesională gr. ort. română din **Ferendia**, protopresbiteratul Vârșeșului, să escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecezană“.

Emolumentele sănt:

1. Salar în bani gata 1000 cor.

2. Pentru conferințe și adunarea generală — de va participa — 20 cor.

3. Dela înmormântări, unde va fi poftit 1 cor.

4. Cvarțir cu grădină de legumi.

Alesul învățător este îndatorat a instrua clasele unde va fi designat, a purta cantoratul în și afară de biserică, a purta scrip-turistica comitetului și sinodului parohial și a compune socoata cultului.

Serviciile prestate în alte comune nu să iau în considerare la întregirea cuincuenelor.

Recurenții au a-și subșterne recursele, adresate comitetului parohial, P. O. Oficiu protopresbiterial în Vârșeș (Versecz) și să se prezenteze în o Duminică sau sârbătoare în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, dar nu în ziua alegerii.

Ferendia din ședința comitetului parohial, ținută în 13 Febr. 1910.

1—3 [15]

Comitetul parohial

În conțelegere cu mine: *Traian Oprea*, protopresbiter.

Avizi

Avem onoare a aduce la cunoștință onoratului public, că să mai află gata în depozit, încă **2 „Mormântul Domnului“ pictat pe materie de damast de mătasă și ornamentat cu ciucuri bulion, de mărimea 80×120 cm. cu prețul 100 cor. și trei pictate pe materie de damast de păr de mărimea 68×80 cm. cu prețul de câte 50 cor.**

Ceice dorese a și-le procura să binevoiască a grăbi cu comanda.

Cu deosebită stimă

Tipografia și Librăria diecezană Caransebes.

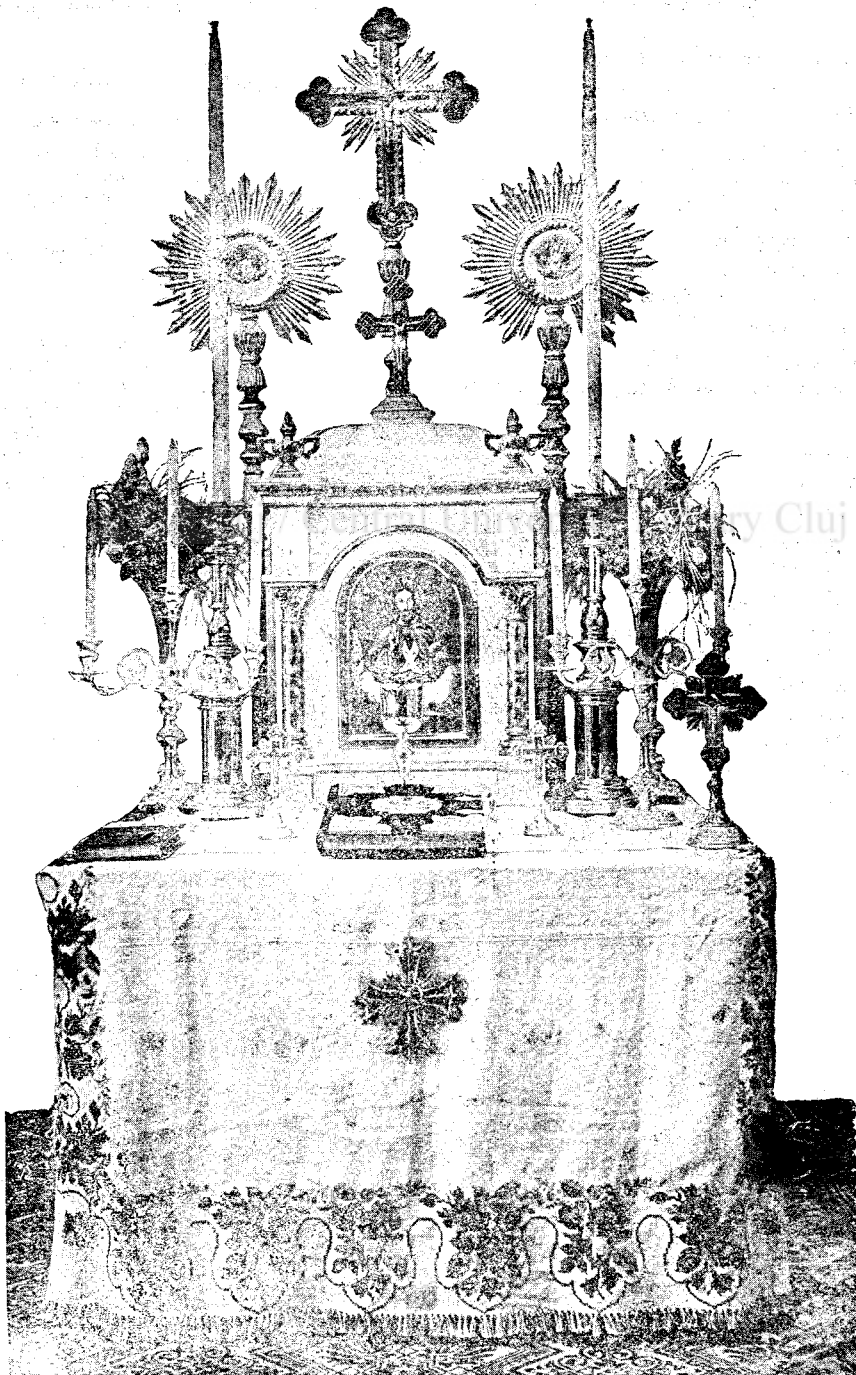
Tipografia și Librăria diecezană Caransebeș (Karánsebes)

Aviz!

Cel mai mare deposit de requisite bisericești și anume:

Baldachine, steaguri (prapori), perdele pentru **ușile altarului**, tetrapoduri de lemn, măsaie pentru **tetrapoduri**, măsaie pentru **sântul prestol**, chivoturi de lemn și de argint de China, pocale pentru apă și vin, clopoțele pentru altar, discuri cu stea, vase pentru mir, litiere, lingurițe pentru sânta cuminecătură, copie, sfeșnice pentru 1, 2 și 3 lumini, sfeșnice pentru ministranți, potire de metal și de sticlă, coroane pentru cununie, cădelnițe, candelice mici și mari, cruci de metal și de lemn, mormântul Domnului pictat pe mătasă și pe damast de păr, icoane sfinte pictate pe pânză, prăznicare pictate pe tinichea și cu cadru de lemn aurit, ripizi de lemn pictate și aurite etc. etc.

Mai departe recomandăm On. public marel nostru asortiment de ornate pretești complete cu pre-

țul dela 80—1000 cor. făcute cu gust din materii dela fabricile cele mai renumite din Franca așa, că în acest ram putem concura cu ori care atelier din țară.

Având comande enorme din toate diecezele noastre, **rugăm Onoratul public, ca să grăbească cu comandarea obiectelor sfinte, ca să le putem efeptui pe sfințele sărbători ale Învierii.**

Observăm, că pentru baldachine, măsaie pentru prestol, tetrapod, perdele pentru ușile altarului, prapori etc. e de lipsă, ca comandele să se facă cu 2—3 săptămâni înainte, indicându-se totodată esact măsura acelor obiecte.

În fine rugăm, ca numele comandatorului și numele comunei sale cu poșta ultimă să fie scrise corect și legibil.